

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Projektas „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms (AKIM)“ - pusiaukelėje

2013-03-01

ŽURNALAS: LITERATŪRA IR MENAS

TEMA: Kultūra

AUTORIUS: Gytis Norvilas

DATA: 2013-03

Projektas „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms (AKIM)“ - pusiaukelėje

Gytis Norvilas

✘ Apie projekto „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“ (AKIM), kurį vykdo Lietuvos meno kūrėjų asociacija (LMKA), intencijas, užmanymą, įgyvendinimo gaires, tikslus plačiau buvo rašyta ir pristatyta žurnale „Literatūra ir menas“ (2012 03 02, Nr. 3369). Turbūt ne vienam: tiek projekte dalyvaujantiems menininkams, mokykloms, tiek patiems idėjos autoriams, vykdytojams, administratoriams kėlė nuogastavimų kaip visos iki šiol Lietuvoje precedento neturinčio ir neturėjusio projekto idėjos, užmanymai virs realiu kūnu, įgaus formą. Deklaruota projekto esmė buvo daugiau nei paprasta: tai profesionalaus meno, menininkų, kultūros ir mokyklos, plačiąja prasme, suartinimas. Pagal sumanymą, dvejus – 2012–2013 metus į 600 Lietuvos mokyklų turėjo keliauti menininkai, kultūros žmonės ir kultūrinė spauda, vykti meninės kūrybos pamokos. Įpusėjus projektui, galima pasakyti, jog nuogastavimai buvo nepagrįsti. Projekto sėkmė, eiga nekelia abejonių. Tai patvirtina tiek po mokyklas važinėjančių įvairių sričių menininkų, kitų sričių specialistų atsiliepimai, tiek pačių kaimo, miesto mokyklų, bendruomenių reakcijos, atsiliepimai.

Vertėtų pateikti statistikos, kuri šiuo atveju kalba pati už save. Meninėse pamokose dalyvauja 235 mokyklos. Nemokamą 11-kos kultūros žurnalų („Kultūros barai“, „Naujasis Židinys-Aidai“, „Metai“, „Knygų Aidai“, „Dailė“, „Literatūra ir menas“, „Fotografija“, „Muzikos barai“, „Kelionė su Bernardinai.lt“, „Tautodailės metraštis“) prenumeratą gauna 600 mokyklų (tiek iš viso mokyklų dalyvauja projekte). Kiekvieną mėnesį įvyksta nuo 100 iki 250 pamokų (tik 2013 m. sausį dėl objektyvių priežasčių – nepalankių oro sąlygų – buvo suplanuota kiek mažiau nei 100 pamokų). Kiekvienoje mokykloje apsilanko nuo 5 iki 7 skirtingų sričių menininkų. Kiekvieno jų vesta meninė pamoka trunka gana trumpai: teorinės pamokos trukmė – 1 akademinė valanda, kūrybinių dirbtuvių – 1,5–2 akademinės valandos. Ir nors dažnai menininkai pamokas pratęsia, pasilieka ilgiau, visgi šie susitikimai tik maža dalimi leidžia prisiliesti prie

vienos ar kitos meno srities.

Kaip minėjo viena iš mokytojų, jei minėtuosius leidinius dažniau varto mokytojai, tai mokiniai išties labiau laukia užsiėmimų su menininkais. Reikia pažymėti, jog nemokama kultūros žurnalų prenumerata – dovana ne tik savišvietai, bet ir puiki priemonė pamokoms vesti. Dažnai mokykloms spaudai stinga finansavimo. Pvz.: Kėdainių Juozo Paukštelio pagrindinėje mokykloje šiais metais spaudai užsisakyti skirta tik 375 litai.

Labai sveikintina, kad patys mokiniai, jaunoji karta, mokytojai pamato paties menininko darbo virtuvę, kaip konkrečiai gimsta vienas ar kitas kūrinys. Tai galimybė pažinti menininkus ir jų darbo, veiklos, kūrybos specifiką, tuo pačiu pasitarnauja ir gajam mitui griauti, jog menininkai tėra tinginių, nieko nedarbančių veltėdžių gauja, laukiančių premijų ir stipendijų. Galų gale tai puikios amato pamokos.

„Aš jau pradėdau gailėti, kad šis projektas pasibaigs... Susitikimai su įžymiais žmonėmis labai daug duoda jaunajai kartai, o pasikviesti savo jėgomis pinigėlių tikrai neturėtume. Ir dar... Jei valdantieji sluoksniai būtų bent jau prieš penkmetį supratę, kad reikia kultūrinės spaudos mokyklų bibliotekoms, vaikų skaitymo lygis nebūtų tokios tragiškos būklės. Mūsų biblioteka bendradarbiavo su Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondu, tai leidinių gaudavome, ir vaikams tai patikdavo, o dabar jau traukinys vėluoja... (...) Aš už tai, kad ir ateityje būtų įgyvendinami panašaus pobūdžio projektai. Jau gerą pusmetį aktyviai bendraujame su projekto koordinatoriais. Bendravimas su projekto AKIM mokymo programos koordinatorė Milda Kuculis ir projekto vadovė Aušrinė Žilinskiene jau tapo tiesioginės veiklos sudėtine dalimi“ – mintimis apie AKIM ir kultūrinę spaudą dalinosi Rokiškio „Romuvos“ gimnazijos bibliotekos vedėja Reda Kiselytė.

Fotografas A. Ostašenkovas Šakių r. Griškabūdžio gimnazijoje (2012 11 14)

LMKA prezidentas bei žurnalo „Literatūra ir menas“ vyr. redaktorius Kornelijus Platelis 2012 metų pirmojo numerio „Redakcijos skiltyje“ (2012 01 06, Nr. 3360) taip pat apgailestavo, kad AKIM projektas baigsis. Žinoma, kiekvienas veiklos baras turi pradžią, turi ir pabaigą. Reikia tikėtis, kad kai Dievas uždaro duris, atveria langus...

Anot tos pačios Redos Kiselytės, pasikeitimus skaityklose mokinių jaunos akys pastebi. Pastebi ir naują periodinių leidinių lentyną, dar nematytus žurnalus. Juos pavarto. Gimnazistai supažindinami su naujai vykdomu projektu. Manau, – sako Rokiškio „Romuvos“ gimnazijos bibliotekos vedėja, – šių jaunų žmonių nuomonė svarbi. Jie kurs ateities Lietuvą, dėlios kultūros politikos gaires.

AKIM projektas sulaukia tiek rajoninės, regioninės žiniasklaidos, tiek respublikinės, jau nekalbant apie pačių mokyklų, dėmesio, atgarsių. Kaimo, regionų mokykloms susitikimai su kultūrininkais virsta nedidelėmis bendruomenės šventėmis, o patiems menininkams tai puikus akstinas nusileisti iš savo Dramblio kaulo bokštų ir būti čia ir dabar, dalytis ir gauti. Labai svarbu, kad tarp mokyklų bendruomenių, atskirų jos narių, mokytojų, mokinių ir pamokas, užsiėmimus vedusių menininkų užsimezgsios pažintys, emocinis ryšys niekur nedingsta. Tai teikia vilčių, jog ir pasibaigus projektui galimas jų tolesnis bendravimas, bus planuojami kiti susitikimai jau jų pačių iniciatyva. Projekto koordinatorė Milda Kuculis patikino: „Girdim atsiliėpimų, kad užmegzti ryšiai tarp mokyklų ir menininko tęsiami.“

Ir patys menininkai džiaugiasi galėdami vesti pamokas, prašo daugiau, bet, deja,

projekto galimybės yra ribotos. Pasak menininkų, apsilankius mokyklose, nuostabą kelia mokinių susidomėjimas, ypač kaimo mokyklėlėse. Mokinių reakcijos, likę išpūdžiai po susitikimų rodo – poreikis yra. Mokiniais pamokos neretai virsta atrakcija.

Pavyzdžiui, Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijoje dailės pamoką vedė ir savo kūrybą gimnazistams pristatė šmaikščiu požiūriu į vizualinį meną pasižymintis dailininkas, šiuolaikinio meno atstovas Linas Liandzbergis. Neįprasta dailininko Lino Liandzbergio kūryba, kai klasikinės tapybos paveikslai dekoruojami popdailės elementais ar optiniais efektais, davė impulsą gimnazistams nutapyti kažką realaus, apčiuopiamo, matomo kasdienėje aplinkoje ir kartu šokiruoti žiūrovą papildžius dekoru detalėmis, kurios, atrodytų, visiškai nederą su pateikiamu motyvu, tuo sukurdamas tam tikrą provokaciją. Gimnazistai ištraukė į kūrybinę veiklą: ėmė ryškėti norima perteikti tema bei įvairiaspalvis tapybos darbų koloritas... Kaip teigė Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijos dailės mokytoja ekspertė Jolanta Baubkuvienė, šios kūrybinės dirbtuvės gimnazijoje buvo puiki proga gimnazistams plėsti savo akiratį, ugdyti šiuolaikinės dailės meninį skonį bei tiesiogiai pabendrauti su žinomu projektu, akcijų vadovu dailininku Linu Liandzbergiu.

Ir tai tik vienas iš begalės atbalsių. Štai ir daugiau:

„Vedžiau iš eilės tris pamokas – tikrai stebina, kaip mokytojai ir mokiniai džiaugiasi ir dėkoja už atvežtas žinias, kuo mažesnė mokyklėlė – tuo labiau“ (architektė Audronė Žukauskaitė).

„Prieš porą dienų grįžau iš Raguvėlės, prieš tai lankiausi Kamajuose. Grįžau gana sukrėstas, nes Raguvėlės pagrindinėje mokykloje iš viso mokosi tik 46 mokiniai, o į Kamajų A. Strazdo gimnazijos 1-ąją klasę šiemet atėjo tik 2 vaikeliai. Liūdna!“ (rašytojas, žurnalistas Rimantas Vanagas).

„Man tai buvo savotiškas pasitikrinimas ir gera komunikacija, pagalvojau, kad mokymas irgi šaunus kūrybinis darbas“ (Vertėja Akvilė Melkūnaitė).

„Manau, kad nauda visapusiška ir šimtaprocentinė. Svarbiausia ne suteiktos žinios apie meninius dalykus, o žinia apie tai, kad tos žinios kaip kontaktas labai laukiamos ir reikalingos. Man labai vertinga atrodė tai, kad vyrauja visiškas abipusiškumas, taip pat labai džiaugsminga suprasti, kad tas mokyklinis jaunimas, nors ir atrinktas, nestokoja pagrindinio dalyko – smalsumo. Ir ne smulkmenoms ar kokiems ryškesniems efektams, o suinteresuotumo platesniems – apibendrintiems dalykams“, – dalijosi patirtimis kompozitorė Nijolė Sinkevičiūtė.

M. Kuculis, paklausta, su kokiais sunkumais, realiomis problemomis įgyvendinant projektą susidurta, pažymėjusi, jog sunkumų kelia visų pirma pati komunikacija tiek su menininkais, tiek su mokyklomis. Projekte dalyvauja menininkai iš visos Lietuvos (daugiausia iš didžiųjų Lietuvos miestų, o keletas nuolat gyvena užsieny). Mokyklos, dalyvaujančios projekte – iš visų Lietuvos savivaldybių, o projektas koordinuojamas iš Vilniaus. Taigi, visiems perduoti visą reikiamą informaciją laiku ir sulaukti grįžtamojo ryšio pakankamai sudėtinga.

O pasiteiravus, ar projekto eiga pateisina lūkesčius, M. Kuculis tvirtino, kad tikrai taip. Projektas visų pirma yra skirtas rajono mokykloms. Tokia tikslinė grupė buvo pasirinkta teisingai, kadangi rajono jaunimas žymiai rečiau turi galimybę su meno kūrėjais pabendrauti gyvai. Iš atsiliepimų peršasi išvada, jog šie mokiniai itin vertina menines pamokas. Savo ruožtu menininkai suvokia ir jaučia, jog rajono mokyklose jie sukuria įvykį. Tad iš mokyklų grįžta pakylėti, pasikrovę gerų išpūdžių ir mielai važiuoja į kitus susitikimus kitose mokyklose. Rajono vaikai yra linkę nuvertinti savo gebėjimus,

galimybę rinktis tam tikrą specialybę ir konkuruoti su miesto mokiniais aukštosiose mokyklose. Menininkai šiuo aspektu gali pastebėti talentus, padrasinti. Beje, sprendžiant iš menininkų atsiliepimų, rajono vaikai savo gebėjimais miestiečiams nenusileidžia. Tad trūksta tik paskatinimo, pripažinimo, kad ir jie gali siekti savo svajonių realizavimo. Projektas leidžia iš arčiau gyvai pamatyti, kokia yra reali jaunimo ugdymo situacija. Reikia tik viltis, kad AKIM, jau pasiekęs pusiaukele, sėkmingai ir be trukdžių pasieks finišo liniją.